

TUSSEN WAL EN SCHIP

Het erfgoedbeleid was lange tijd gefocust op monumenten, musea en ook wel archeologische opgravingen. De jongste jaren is het blikveld ruimer geworden: rijdend en rollend erfgoed, erfgoed van vermaak, vliegend en varend erfgoed... Dat laatste kreeg in 2008 een nieuwe dynamiek met de oprichting van de koepel Watererfgoed Vlaanderen vzw. Met als slogan 'een zee van tradities' ijvert de vereniging voor het behoud en de valorisatie van ons watererfgoed en voor de internationale uitstraling van Vlaanderen als baken van scheepvaart-, haven- en watercultuur. Ook de toeristische en recreatieve ontsluiting van het Vlaams watererfgoed behoort tot de opdracht. Een interessante publicatie in dit verband is *Tussen wal en schip*, geschreven door reisjournalisten Robert Declerck en Margit Sarbogardi en uitgegeven door Davidsfonds in samenwerking met Erfgoed Vlaanderen.

De kennismaking met 'erfgoed op en rond het water in Vlaanderen', zoals de ondertitel van het boek aangeeft, begint in Antwerpen, bij de verzameling historische havenkranen langs de Rijnkaai, niet ver van het MAS. Er staan of drijven indrukwekkende stoomvlotkranen, waterperskranen en elektrische kranen. De oudste dateert van 1884. Geen enkele andere haven bezit een dergelijke gevarieerde collectie. De auteurs blijven in de buurt van het MAS en graven in de geschiedenis van het Napoleon- en Willemdok en de bijhorende kaaien.

In Gent kuieren ze langs de Lieve, een kortere, voordeligere en vrijere uitweg naar de zee, aangelegd in het midden van de dertiende eeuw. Nog steeds vat de Lieve haar loop aan in het hart van de Arteveldestad. Eeuwenoud vakmanschap, erfgoed en schoonheid gaan hier hand in hand. Er is nog meer aandacht voor Gent met een bijdrage over de Nederschelde en de heropening van historische binnenwateren.

Interessant is een artikel over maritieme archeologie die zich bezig houdt met ons maritieme verleden, van het onderzoeken van scheepswrakken tot oude beschavingen in kustgebieden. We leren dat er in onze territoriale wateren talloze scheepswrakken liggen. Het Vlaams Hydrografisch Instituut heeft er



Robert Declerck en
Margit Sarbogardi
Fotografie: Jan Crab
Tussen wal en schip
Erfgoed op en rond
het water in Vlaanderen
176 blz.
16,95 euro
ISBN 978-90-5826-773-3
DAVIDSFONDS
EN ERFGOED VLAANDEREN

zowat driehonderd genoteerd. Uiteraard zijn daar veel vaartuigen bij die tijdens de Tweede Wereldoorlog vergingen, maar ook eeuwenoude wrakken zijn opgespoord.

Tussen wal en schip doet het relaas van de spectaculaire vondst in 2010, tijdens graafwerken aan het Deurganckdok, van twee veertiende-eeuwse koggen, waarvan één behoorlijk intact bewaard is gebleven. Koggen werden vooral ingezet voor het vrachtvervoer tussen de Hanzesteden. Na de opgraving is er jarenlang getalmd en getwijfeld over wat er met de Doelse koggen diende te gebeuren. Het is onder impuls van Watererfgoed Vlaanderen dat er beweging is gekomen in het dossier dat dreigde te verdrinken in besluiteloosheid.

Het boek heeft ook aandacht voor historische sluisen, vooral in de provincies Limburg en Antwerpen, voor vuurtorens, watermolens en watertorens. Dat watererfgoed veel meer is dan enkel technologie illustreert een bezoek aan het Verdrongen Land van Saeftinghe, waar de natuur zich ontwikkelde, soms ondanks menselijke ingrepen, maar ook wel dankzij recente beschermingsmaatregelen. De auteurs eindigen hun kennismakingstocht in de stad waar ze begonnen: in het Gentse Zwembad Van Eyck, het oudste (1886) en het mooiste overdekte zwembad van ons land.

Het boek sluit af met een aantal sagen en legenden die zich afspelen aan het water. Want ook die verhalen zijn een deel van ons watererfgoed. *Tussen wal en schip* is sfeervol geïllustreerd met foto's van Jan Crab. Elk hoofdstuk geeft toeristische tips die kunnen inspireren om zelf op ontdekkingsstocht te gaan langs erfgoed op en rond het water in Vlaanderen.

Mark Vanvaeck